

Przemysław Pluskota

Inicjatywa JEREMIE w finansowaniu mikro i małych przedsiębiorstw

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 80, 211-222

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEMYSŁAW PLUSKOTA

Uniwersytet Szczeciński

INICJATYWA JEREMIE W FINANSOWANIU MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW

1. Charakterystyka i geneza Inicjatywy JEREMIE

JEREMIE (Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises) to pozadotacyjny mechanizm wsparcia mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Jest to wspólna inicjatywa Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) oraz Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (EFI)¹, która opiera się na instrumentach odnawialnych (rewolwingowych). Ideą utworzenia Inicjatywy JEREMIE było wypełnienie luki finansowej w zakresie finansowych instrumentów wsparcia sektora MSP, zwiększenie podaży kapitału, w tym również kapitału ryzyka dla przedsiębiorstw, w szczególności najmniejszych, prowadzących działalność na szczeblu regionalnym².

Celem opracowania jest ukazanie istoty Inicjatywy, efektów wsparcia przedsiębiorstw (w szczególności prowadzących działalność w województwie zachodniopomorskim) oraz stopnia jej realizacji w poszczególnych regionach.

Inicjatywa może być wdrażana na dwa sposoby, pierwszy to szczebel krajowy, natomiast drugi – regionalny³. W Polsce obecnie funkcjonują oba modele (tab. 1).

Jedną z najważniejszych instytucji w Inicjatywie jest Fundusz Powierniczy (holdin-gowy), odgrywający kluczową rolę, gdyż zarządza środkami przekazanymi przez Instytucje Zarządzające (IZ) oraz odpowiada za prawidłową realizację Inicjatywy (rys. 1). Wśród

---

¹ Council Regulation (EC) No 1083/2006 of 11 July 2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing Regulation (EC), No 1260/1999, art. 36.

² D. Hübner, *Reforming cohesion Policy*, SPEECH/05/594, Brussels, 11 October 2005, s. 3.

³ Przed realizacją JEREMIE w poszczególnych krajach (regionach) sporządzono studia ewaluacji, polegające na zidentyfikowaniu i skwantyfikowaniu luki pomiędzy popytą i ofertą na produkty finansowe (*venture capital*, w tym również *seed capital*, kredyty, pożyczki, poręczenia). W ewaluacjach zawarto również propozycje planów działań w celu zredukowania oszacowanej luki oraz przedstawiono rozwiązania, wskazano instrumenty, które powinny być wykorzystywane w ramach Inicjatywy w transakcjach z pośrednikami finansowymi. W województwie zachodniopomorskim podobnie jak w pozostałych, które postanowiły wdrożyć JEREMIE, negocjacje zakończyły się fiaskiem, co skłoniło regiony do rozpisania konkursów na Menadżera Funduszu Powierniczego spośród krajowych instytucji finansowych.

dostępnych wariantów wyróżnia się modele, w których rolę Funduszu Powierniczego mogą spełniać:

- Europejski Fundusz Inwestycyjny,
- krajowa instytucja finansowa⁴.

Tabela 1

Inicjatywa JEREMIE w Polsce

Lp.	Region	Kwota przeznaczona na wsparcie (mln €)	Menadżer Funduszu Powierniczego
1.	na poziomie krajowym	180	Krajowy Fundusz Kapitałowy
2.	województwo wielkopolskie	126	BGK
3.	województwo dolnośląskie	102	BGK
4.	województwo pomorskie	72	BGK
5.	województwo zachodniopomorskie	70	BGK
6.	województwo łódzkie	47	BGK
7.	województwo kujawsko-pomorskie	10	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy
8.	PO RPW*	25	BGK

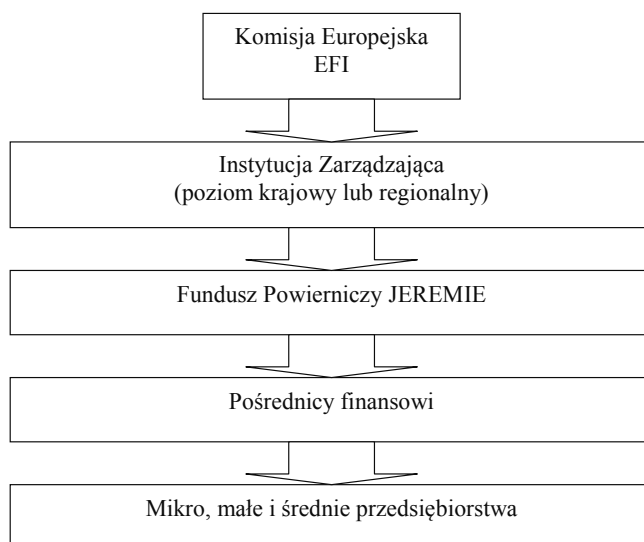
* W ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie, Świętokrzyskie, Warmińsko-Mazurskie).

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

W modelu wdrożonym w Polsce Menadżerem Funduszu jest krajowa instytucja finansowa. W odniesieniu do pięciu wymienionych województw i Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW) jest to Bank Gospodarstwa Krajowego, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim rolę tę spełnia Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy. Instrumenty zwrotne (kapitałowe) na szczeblu krajowym oferuje również Krajowy Fundusz Kapitałowy, określane mianem funduszy funduszy, który zasila w kapitał fundusze podwyższonego ryzyka.

Fundusz Holdingowy odpowiedzialny za przygotowanie warunków konkursowych określa zasady wyboru Pośredników Finansowych, monitoruje osiągnięte przez nich wyniki, sporządza sprawozdania o postępach realizacji operacji dla IZ oraz prowadzi działania informacyjno-promocyjne. Bardzo istotną rolę w Inicjatywie odgrywają Pośrednicy Finansowi, wśród których podstawową grupę stanowią fundusze pożyczkowe, fundusze poręczeń kredytowych oraz banki spółdzielcze i komercyjne (sieciowe). Przewidziany jest również udział funduszy transferu technologii, parków technologicznych i funduszy typu *mezzanine* oraz innych instytucji finansowych aktywnie wspierających rozwój mikro,

⁴ JEREMIE – Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises, Progress Report on Evaluation and Implementation Activities in 27 EU Member States, 1 January 2006 to 1 July 2009, European Investment Fund, 8 July 2009, s. 24.

Rysunek 1. Schemat wdrażania Inicjatywy JEREMIE

Źródło: opracowanie własne.

małych i średnich przedsiębiorstw. Pośrednicy uczestniczący w procedurze konkursowej zorganizowanej przez MFP po uzyskaniu wsparcia będą mogli wspierać ostatecznych beneficjentów.

2. Funkcjonowanie JEREMIE w regionach

Instrumenty rewolwingowego wsparcia sektora MSP wprowadzone lub planowane do wdrożenia w pięciu województwach naszego kraju można podzielić na trzy grupy, wśród których wyróżniamy:

- instrumenty pożyczkowe (pożyczka globalna dla funduszy pożyczkowych, pożyczka globalna dla banków),
- instrumenty poręczeniowe (reporęczenie dla funduszy poręczeniowych, poręczenie portfelowe dla banków),
- instrumenty kapitałowe (wsparcie kapitałowe funduszy transferu technologii, wsparcie kapitałowe funduszy typu *mezzanine*).

Instrumenty te są lub będą przeznaczone dla przedsiębiorstw znajdujących się w różnych stadiach rozwoju. Skorzystać będą mogły *start-upy*, firmy we wczesnej fazie wzrostu oraz te na etapie rozwoju. Obecnie⁵ wszystkie regiony zaangażowane w realizację Inicjaty-

⁵ Na dzień 30 listopada 2011 r.

wy ogłosiły konkursy na trzy podstawowe produkty⁶, czyli reporeczenie, pożyczkę globalną oraz poręczenie portfelow⁷.

Reporeczenie skierowane jest do instytucji poręczeniowych jako pośredników finansowych, z którymi podpisywane są umowy II stopnia. Istotą tego produktu jest przejęcie przez MFP za pośrednika części ryzyka wynikającego z niespłacenia przez przedsiębiorcę kredytu lub pożyczki. Banki współpracujące z funduszami poręczeń kredytowych będą udzielały przedsiębiorstwom kredytów lub pożyczek, które będą poręczane przez fundusze poręczeniowe. Te z kolei na część portfela uzyskają reporeczenie Menadżera. Produkt ten w głównej mierze przyniesie korzyści instytucjom poręczeniowym, co pozwoli im uwolnić kapitał na kolejne poręczenia i wpłynąć na zwiększenie akcji kredytowej w sektorze bankowym. W wyniku podpisania umowy I stopnia MFP bierze na siebie odpowiedzialność w granicach 50–80% poręczenia udzielonego przez fundusz poręczeniowy.

Istotą pożyczki globalnej dla banków (sieciowych, spółdzielczych) jest przekazanie im środków w celu dalszej ich dystrybucji wśród mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Banki, które w wyniku procedury konkursowej otrzymają wsparcie, będą mogły z tych środków udzielać kredytów zdefiniowanej przez każdy region grupie przedsiębiorstw. Istotnym graczem w tym zakresie w głównej mierze powinny być banki spółdzielcze (BS), które odgrywają rolę lokalnych instytucji bankowych na krajowym rynku finansowym. BS-y będąc najbliższymi przedsiębiorców, znając ich potrzeby oraz profile działalności, powinny skorzystać z tych środków w celu ekspansji kredytowej w tej grupie klientów. W ramach tego instrumentu finansowane są głównie projekty inwestycyjne ze środków MFP, jak i banków⁸.

Kolejnym produktem skierowanym do sektora bankowego jest poręczenie portfelow. Jego istotą jest poręczenie przez MFP na rzecz banku finansującego zobowiązania przedsiębiorstwa w tytule udzielonego kredytu. Poręczenie obejmuje część zobowiązania klienta, w związku z czym bank musi pozyskać zabezpieczenie pozostałej części od kredytobiorcy. Korzyścią dla banku jest w tej sytuacji przejęcie części ryzyka kredytowego przez Menadżera w wyniku poręczenia portfela, z którego bank będzie mógł udzielać określonych kredytów lub pożyczek wskazanej grupie beneficjentów.

W wyniku dotychczas przeprowadzonych konkursów na wymienione produkty finansowe wyłoniono 27 pośredników, którzy wsparli ponad 2200 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w województwach realizujących Inicjatywę JEREMIE (tab. 2).

---

⁶ Ogółem w latach 2010–2011 we wszystkich województwach ogłoszono 24 konkursy na wsparcie w postaci poręczenia portfelowego, pożyczki globalnej i reporeczenia (w woj. łódzkim – 6, dolnośląskim – 4, pomorskim – 5, wielkopolskim – 5, zachodniopomorskim 5).

⁷ W latach 2010 i 2011 każde województwo w ramach dwóch konkursów dla każdego produktu wyłoniło pośredników finansowych w zakresie reporeczenia oraz pożyczki globalnej. Natomiast w przypadku poręczenia portfelowego w czterech regionach trwa negocjowanie warunków umów z pośrednikami, w województwie zachodniopomorskim zakończył się proces zatwierdzania dokumentacji, co umożliwi niezwłoczne ogłoszenie konkursu, który zakończy się w 2012 r.

⁸ MFP nie finansuje w 100% kredytu udzielanego przedsiębiorcy, banki muszą zapewnić wkład własny.

Tabela 2

Wykorzystanie środków w ramach Inicjatywy JEREMIE w pięciu województwach

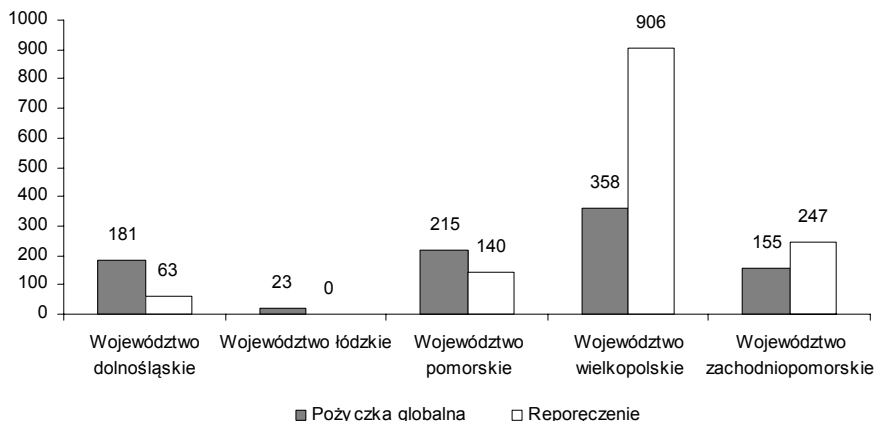
Województwo	Liczba pośredników finansowych	Wartość zawartych umów	Liczba wspartych MSP	Wykorzystanie (zł)	Wykorzystanie (%)
Pożyczka globalna					
Ogółem	16	156 500 000	932	82 144 496,05	52,49
dolnośląskie	4	29 500 000	181	14 186 667,30	48,09
łódzkie	2	27 000 000	23	4 259 350,00	21,30
pomorskie	2	14 000 000	215	7 084 500,00	50,60
wielkopolskie	5	46 000 000	358	37 892 871,75	82,38
zachodniopomorskie	3	40 000 000	155	18 721 107,00	46,80
Reporęczenie					
Ogółem	11	207 479 000	1 356	96 285 888,93	46,41
dolnośląskie	3	40 479 000	63	5 083 352,00	12,56
łódzkie	–	–	–	–	–
pomorskie	1	30 000 000	140	14 614 503,04	48,72
wielkopolskie	4	94 000 000	906	61 997 465,04	65,95
zachodniopomorskie	3	43 000 000	247	14 590 565,85	33,93
Suma pożyczki globalnej i reporęczenia	27	363 979 000	2 288	178 430 384,98	49,02

Źródło: Bank Gospodarstwa Krajowego.

Pięć wymienionych regionów na wsparcie za pomocą instrumentów zwrotnych w ramach JEREMIE przeznaczyło kwotę 1,663 mld zł. Według informacji BGK na koniec października 2010 roku zawarto umowy z pośrednikami na kwotę 364 mln zł, co stanowiło ok. 22% alokowanych środków przez wszystkie regiony. Pośrednicy natomiast „przekazali” przedsiębiorstwom niespełna 180 mln zł. Wykorzystanie środków na takim poziomie z pewnością nie satysfakcjonuje ani Menadżera, ani Instytucje Zarządzające. Jednak Inicjatywa cały czas „żyje”, ogłaszane są kolejne konkursy, w ramach których kolejni pośrednicy pozyskują fundusze, więc stopień wykorzystania zwiększa się wraz z nadejściem kolejnych rozstrzygnięć. Należy również zauważyć, iż pierwsze środki pośrednikom finansowym zostały przekazane około 12 miesięcy temu, więc okres ten nie jest zbyt długi, a na pełne efekty należy jeszcze poczekać.

Zauważalna jest dominacja województwa wielkopolskiego w liczbie wspartych przedsiębiorstw, która wynika między innymi z faktu przeznaczenia najwyższej kwoty na Inicjatywę JEREMIE (rys. 2). Na uwagę zasługuje pozycja województwa zachodniopomorskiego, w którym kwota na Inicjatywę kształtuje się na poziomie województwa pomorskiego. W efektywnym wspieraniu sektora MSP istotną rolę odgrywa regionalna infrastruktura

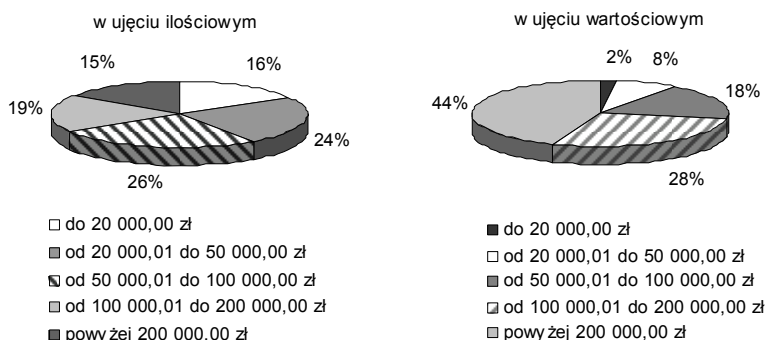
finansowa, która w województwie zachodniopomorskim jest na poziomie zapewniającym maksymalizację tego wsparcia.

Rysunek 2. Liczba wspartych przedsiębiorstw w poszczególnych województwach

Źródło: Bank Gospodarstwa Krajowego.

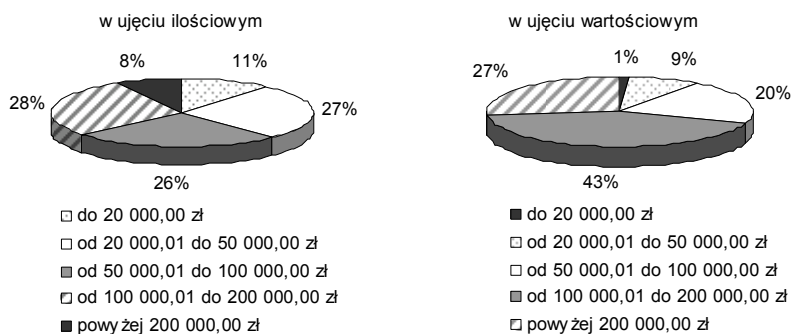
Liczba wspartych przedsiębiorstw oraz stopień wykorzystania środków w poszczególnych regionach przez pośredników finansowych są bardzo zróżnicowane, co uzależnione jest od terminu podpisywania umów I stopnia oraz aktywności pośredników w poszczególnych regionach. W skali pięciu województw wykorzystanie zakontraktowanych funduszy w ramach dwóch produktów jest na poziomie ok. 50%.

Rysunek 3. Wielkość udzielonej pożyczki we wszystkich województwach

Źródło: Bank Gospodarstwa Krajowego.

Analiza wielkości wsparcia udzielonego przez fundusze pożyczkowe pokazuje, że najczęściej znajdowało się ono w przedziale od 50 do 100 tysięcy oraz od 20 do 50 tysięcy złotych. Natomiast w ujęciu wartościowym dominowało wsparcie w kwocie powyżej 200 tysięcy złotych (rys. 3).

Rysunek 4. Poziom udzielonego poręczenia przez fundusze poręczeń kredytowych ze środków Menadżera Funduszu Powierniczego

Źródło: Bank Gospodarstwa Krajowego.

Rozpatrując aktywność funduszy poręczeń kredytowych, zauważalna jest dominacja poręczeń o wartości od 20 do 50, od 50 do 100 oraz od 100 do 200 tys. zł (w ujęciu ilościowym). Natomiast w ujęciu wartościowym najczęściej udzielane są poręczenia od 100 do 200 tys. zł (rys. 4), wartość ponad co czwarte poręczenie przewyższała 200 tys. zł. Zauważalna dominacja poręczeń o wyższych kwotach wypełnia zapotrzebowanie przedsiębiorców na kredyty takiej wartości.

3. Realizacja inicjatywy JEREMIE w województwie zachodniopomorskim

W województwie zachodniopomorskim dotychczas⁹ ogłoszono cztery konkursy, w których udział wzięły fundusze poręczeń kredytowych, fundusze pożyczkowe oraz banki komercyjne i spółdzielcze, na następujące produkty finansowe: Pożyczka Globalna 1 i 2, Reporęczenie, Poręczenie portfelowo¹⁰.

Wartość podpisanych umów z Pośrednikami (175 mln zł) w porównaniu z kwotą przeznaczoną na Inicjatywę JEREMIE (280 mln zł) stanowi 62,5% (tab. 3). Wydaje się, że jest to wartość niewielka i według sceptyków lepiej byłoby przeznaczyć tę kwotę na bezzwrotne dotacje. Jednak mając na uwadze fakt, że pierwsze konkursy zostały ogłoszone około 12

⁹ Do końca III kwartału 2011 r.

¹⁰ W odniesieniu do poręczenia portfelowego – na koniec III kwartału 2011 r. trwa negocjowanie warunków umów z pośrednikami finansowymi.

miesiący temu, wydaje się, że można być optymistą. Ponadto w przygotowaniu są także kolejne konkursy, które zwiększą tę kwotę. Można zatem mieć nadzieję, że niebawem zostaną przekazane pośrednikom wszystkie środki, które zaczną pracować już na poziomie pośredników finansowych, a w dalszej kolejności jak najszybciej trafią do przedsiębiorców. Pierwsze efekty funkcjonowania Inicjatywy JEREMIE są już widoczne (tab. 4). W ramach dwóch produktów finansowych wsparcie w postaci kredytu lub pożyczki uzyskało ponad 450 przedsiębiorstw z województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 3

Realizacja Inicjatywy JEREMIE w województwie zachodniopomorskim
(stan na III kwartał 2011 roku)

Lp.	Produkt finansowy	Wartość umów z Pośrednikami Finansowymi	Wartość Inicjatywy JEREMIE	Wykorzystanie (%)
1.	Pożyczka globalna 1 i 2	115 mln zł	280 mln zł	41,07
2.	Reporęczenie	43 mln zł	280 mln zł	15,36
3.	Poręczenie portfelowe	17 mln zł	280 mln zł	6,07
	Suma	175 mln zł	280 mln zł	62,5

Źródło: Bank Gospodarstwa Krajowego.

Tabela 4

Efekty funkcjonowania Inicjatywy JEREMIE w województwie zachodniopomorskim

Reporęczenie			
	Liczba wspartych przedsiębiorstw	Udział środków MFP w poręczeniu (zł)	Wartość udzielonych kredytów/ pożyczek (zł)
Zachodniopomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych	241	13 825 840,40	33 917 210,00
Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina	20	1 769 518,40	6 813 887,00
Fundusz Poręczeń Kredytowych w Stargardzie Szczecińskim	10	1 108 386,05	2 517 260,80
Suma	280	16 703 744,85	43 248 357,80
Pożyczka globalna			
	Liczba wspartych przedsiębiorstw	Udział środków MFP w wartości pożyczki (zł)	Wartość udzielonych pożyczek (zł)
Szczeciński Fundusz Pożyczkowy	31	4 582 900,00	6 285 000,00
Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa	70	6 922 200,00	8 970 000,00
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	72	8 795 007,00	11 674 760,00
Suma	173	20 300 107,00	26 929 760,00

Źródło: Bank Gospodarstwa Krajowego.

Dzięki poręczeniom funduszy przedsiębiorstwa uzyskały ponad 40 milionów złotych zewnętrznego wsparcia. Liderem w działalności poręczeniowej jest Zachodniopomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych (ZFPK), którego przewaga nad pozostałymi polega na tym, że prowadzi on działalność na terenie całego województwa. Dwa pozostałe FPK są instytucjami lokalnymi, działającymi odpowiednio na terenie Szczecina i gmin sąsiadujących oraz powiatu stargardzkiego. W odniesieniu do bezpośredniego wsparcia w postaci pożyczki największą instytucją zarówno pod względem liczby wspartych przedsiębiorstw, jak i wartości udzielonych pożyczek jest Polska Fundacja Przedsiębiorczości (PFP), która udzieliła ponad 11 mln zł pożyczek 72 przedsiębiorstwom. Dwie pozostałe instytucje wspierają firmy na poziomie lokalnym.

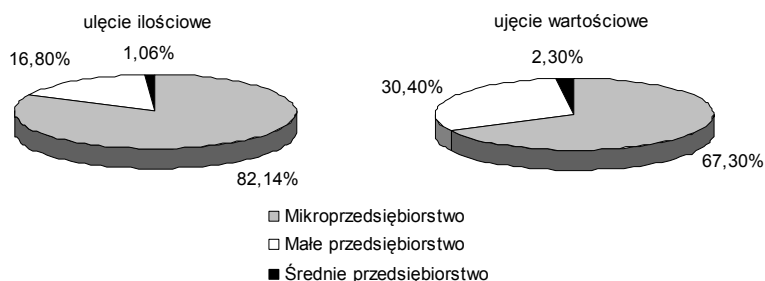
Ciekawe wnioski można wysnuć, przeprowadzając analizę beneficjentów Inicjatywy (tab. 5). Z reporeczenia oraz pożyczki globalnej w największym stopniu skorzystali mikroprzedsiębiorcy (rys. 5).

Tabela 5

Beneficjenci Inicjatywy JEREMIE w województwie zachodniopomorskim

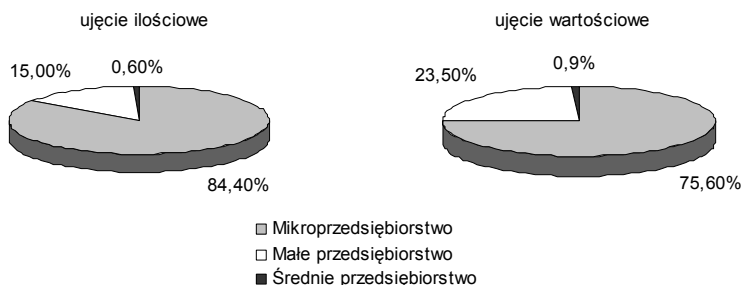
Rodzaj przedsiębiorstwa	Reporeczenie		Pożyczka globalna	
	wartość udzielonych kredytów dzięki poręczeniu (zł)	liczba (szt.)	wartość udzielonych pożyczek (zł)	liczba (szt.)
Mikroprzedsiębiorstwo	29 098 107,80	230	20 356 460,00	146
Małe przedsiębiorstwo	13 150 250,00	47	6 333 300,00	26
Średnie przedsiębiorstwo	1 000 000,00	3	240 000,00	1
Suma	43 248 357,80	280	26 929 760,00	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Gospodarstwa Krajowego.

Rysunek 5. Udział poszczególnych przedsiębiorstw w Inicjatywie JEREMIE w produkcji reporeczenia (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Gospodarstwa Krajowego.

Rysunek 6. Udział poszczególnych przedsiębiorstw w Inicjatywie JEREMIE w produkcji pożyczki globalna (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Gospodarstwa Krajowego.

Gdy analizuje się beneficjentów z punktu widzenia rodzaju przedsiębiorstwa, zauważalna jest dominacja mikrofirm, które napotykać najczęściej bariery w procesie pozyskiwania zewnętrznego finansowania. W przypadku rekomendacji w ujęciu ilościowym oraz wartościowym w przeważającej części kredyty lub pożyczki udzielone dzięki poręczeniu trafiły również do mikroprzedsiębiorstw. Niespełna co piąty kredyt w ujęciu ilościowym oraz co trzeci w ujęciu wartościowym został udzielony małej firmie (rys. 6). Podobne zależności widoczne są podczas udzielania pożyczek przez fundusze pożyczkowe. W dominującej części zarówno pod względem ilości, jak i wartości wsparcie trafiło do mikroprzedsiębiorstw, co skutecznie ogranicza zjawisko luki kapitałowej.

Spśród przedsiębiorstw, które uzyskały wsparcie dzięki poręczeniu (produkt rekomendacji), 22% zarówno pod względem ilości, jak i wartości to przedsiębiorstwa zaliczane do grupy *start-up*. Natomiast w odniesieniu do pożyczki w ujęciu ilościowym w początkowym etapie działalności znajdowała się co piąta firma (20%), a w ujęciu wartościowym wsparcie w postaci pożyczki uzyskało niespełna 18% *start-up*ów.

Podsumowanie

Obecnie Inicjatywa JEREMIE jest na etapie rozwoju. Widoczne są pierwsze efekty ogłoszonych konkursów. Jednak na ocenę działalności Menadżera, Pośredników Finansowych i całej idei instrumentów inżynierii finansowej z pewnością jest jeszcze zbyt wcześnie. Przyjdzie na to czas po roku 2013, a kompleksowo będzie można ocenić efektywność wsparcia po 2015 roku, kiedy MFP rozliczy się z operacji wobec Instytucji Zarządzającej.

Pomimo iż obecnie zostały ogłoszone konkursy na produkty pożyczkowe i poręczeniowe – zdaniem wielu niewystarczające – wydaje się, że istnieje również przestrzeń do opracowania innych produktów, w tym również kapitałowych. W pierwszej kolejności należy zintensyfikować i zmaksymalizować wsparcie w postaci dotychczasowych instrumentów. Na instrumenty kapitałowe dla sieci aniołów biznesu, funduszy podwyższonego ryzyka (*venture capital*, *seed capital*) przyjdzie czas po maksymalnym wykorzystaniu

wsparcia przez fundusze pożyczkowe, poręczeniowe i banki. Nie oznacza to jednak, iż nie należy opracowywać założeń wsparcia kapitałowego. Jednak, aby było to możliwe, należy uregulować kwestie prawne, przede wszystkim na szczeblu centralnym. Przy rozważaniu wprowadzenia nowych produktów (kapitałowych) należy także zadać pytanie, czy rynek takich produktów oczekuje i czy środki zostaną efektywnie wykorzystane, czyli czy będą inwestycje funduszy w przedsiębiorstwa. Z wypowiedzi aniołów biznesu podczas odbywającego się w Szczecinie Forum Inwestycyjnego Amber¹¹ można było wywnioskować, iż podaż kapitału inwestycyjnego w naszym kraju jest wystarczająca, problemem jest popyt. Podaje to w wątpliwość wdrażanie w ramach Inicjatywy JEREMIE produktów kapitałowych. Ideą wsparcia kapitałowego jest inwestowanie w innowacyjne i młode firmy, które charakteryzują się potencjałem wzrostu. Z punktu widzenia Inicjatywy JEREMIE nic nie stoi na przeszkodzie, aby tego typu przedsiębiorstwa i pomysły były z jej środków również wspierane. Wymaga to odpowiedniego podejścia produktowego wśród Instytucji Zarządzających w pięciu analizowanych regionach. Cechy obecnych produktów również nie wykluczają wspierania tego typu przedsiębiorstw, inicjatywa należy do pośredników finansowych.

Podsumowując około roczny okres funkcjonowania JEREMIE w Polsce, można stwierdzić, że efekty nie są jeszcze zadowalające, pomimo że skorzystało z niej ponad 2 tysiące przedsiębiorstw. Z każdym jednak miesiącem wsparcie to będzie bardziej intensywne, co z pewnością będzie miało odzwierciedlenie także w rosnącej liczbie wspartych przedsiębiorstw.

Dotychczasowe zainteresowanie pośredników finansowych konkursami pokazuje, że Inicjatywa powinna być domeną banków spółdzielczych, które prowadzą działalność w skali regionalnej, znają specyfikę tego rynku i przedsiębiorstw oraz banków branżowych, zainteresowanych wyłącznie wspieraniem sektora MSP. Sieciowe banki komercyjne, jak pokazuje historia rozstrzygniętych konkursów, nie są tym zainteresowane z uwagi na globalny charakter prowadzonej działalności oraz ograniczoną skłonność do ryzyka finansowania młodych, innowacyjnych i regionalnych przedsiębiorstw. Inicjatywa JEREMIE w naszym kraju wdrażana jest w pięciu województwach na szczeblu regionalnym, co oczywiście ma przełożenie na produkty i ich regionalny charakter, czym banki sieciowe nie są obecnie zainteresowane. Wydaje się jednak, iż regionalizm Inicjatywy powinien zostać zachowany, ale z pewnymi unifikacjami produktowymi. Nie wszystkie komercyjne banki sieciowe zrezygnowały obecnie z uczestnictwa w Inicjatywie. Największe nie uczestniczą w niej bezpośrednio, gdyż ściśle współpracują z funduszami poręczeń kredytowych. Taka postawa wydaje się zrozumiała w szczególności w obawie przed „kanibalizmem” produktowym. Aby nie konkurować o poręczenia z funduszami, wolą z nimi współpracować i korzystać z ich poręczeń w procesie kredytowania.

---

¹¹ Forum Inwestycyjne Amber zorganizowane przez Sieć Aniołów Biznesu Amber odbyło się w Szczecinie w dniach 23–24 listopada 2011 r.

Na obecny stan Inicjatywy JEREMIE wpływ mają również inne, bardziej konkurencyjne programy, których celem jest aktywne wspieranie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Przykładem jest Program Ramowy na rzecz Konkurencyjności i Innowacji na lata 2007–2013 (CIP), w którym aktywną rolę odgrywa Europejski Fundusz Inwestycyjny. Istotą programu CIP jest również współpraca z pośrednikami finansowymi (np. funduszami poręczeń kredytowych, firmami leasingowymi), którzy aktywnie będą wspierać przedsiębiorców. Najważniejszą kwestią są zdecydowanie korzystniejsze warunki otrzymania wsparcia przez przedsiębiorcę, wielokrotnie bezpłatne. Zarówno Inicjatywa JEREMIE, jak i Program CIP są pomysłami instytucji ściśle ze sobą powiązanych kapitałowo (EBI i EFI), ich konkurencyjność jest inna, z korzyścią dla tego drugiego.

Wydaje się, że oba programy mogą i powinny przynieść wymierne korzyści, w szczególności ostatecznym beneficjentom, lecz ich zasady wspierania przedsiębiorstw powinny być podobne. W obecnej sytuacji może dojść do konkurencji, co może odbić się na efektywności i wykorzystaniu środków, a w ostatecznym rozrachunku wsparcie nie dotrze do przedsiębiorców w optymalnym wymiarze. Sporo do zrobienia jest również na szczeblu Komisji Europejskiej, aby wsparcie było komplementarne, a nie substytucyjne.

THE JEREMIE INITIATIVE IN FINANCING OF MICRO AND SMALL ENTERPRISES

Summary

In the current programming period the European Commission decided to use financial engineering to support the sector of micro, small and medium-sized enterprises. The JEREMIE initiative (Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises) offers EU Member States the opportunity to use part of their European Funds to finance micro, small and medium sized enterprises, through the national or regional Managing Authorities. This initiative was developed by the European Commission, the European Investment Fund and the European Investment Bank. The JEREMIE Holding Fund can provide SME financial instruments including guarantees, co-guarantees, equity guarantees, micro loans, venture capital, Business Angel, investment in Technology Transfer Funds, through Holding Fund.

Translated by Przemysław Pluskota